

Bergsskolan i hundsökssamarbete

Hundar som tränas för olika special-söksuppgifter är vanligast när det gäller försvarets och polisens användning av hundar för sök efter allt från minor till vilsekomna barn. På senare tid har stor uppmärksamhet riktats mot att hundar kan indikera förekomsten av cancer och ge tidig varning till diabetessjuka om blodsockerfall. Men hundar kan även användas för att söka efter mineral.

Text: xxx

Bergsskolan i Filipstad och det närliggande Hundcampus i Hällefors har nyligen avslutat ett unikt samarbetsprojekt med EU-finansiering via Leader Värmlands BergsLAG. Det unika ligger i att man har kombinerat spetskompetens inom områdena geologi/mineralogi med specialsök med hund. Ansvarig från Bergsskolans sida har varit professor Rob Hellingwerf och från Hundcampus sida föreståndaren Lennart Wetterholm. Rob Hellingwerf har det mesta av sin dagliga gärning på Bergsskolan, och via skolans samarbete med Luleå tekniska universitet har han en deltidsprofessur i malmgeologi vid samma lärosäte. Lennart Wetterholm har lång erfarenhet av att träna både hundar och hundförare inom olika delar av försvaret.

Det huvudsakliga syftet med samarbetsprojektet har varit att utveckla ett koncept för användning av hund vid uppletande av dels naturresurser i marken, dels förekomsten av miljöfarliga ämnen i naturen. Projektarbetet har fokuserat på hundsök efter de rikligt förekommande, men i många fall svårlokaliserade, förekomsterna av såväl komplexa sulfider som "doftlösa" mineral som wollastonit och scheelit.

De utvalda sulfidmalmsproverna bestod av kopparkis, magnetkis, zinkblände, blyglans, arsenikkis och svavelkis, det vill säga komponenter för typiskt svenska sulfidmalmsförekomster. Eftersom det är invecklat för geofysiska metoder att registrera skillnader mellan dessa olika sulfider, väcktes intresset för att undersöka om hundar kan göra det.

Hundar kan också med fördel användas för att lokalisera tungmetaller som läcker ut i naturen från exempelvis nedlagda gruvbrytningar och industrier. Utbredning

Ett team ute i fält. Projektledaren Rob Hellingwerf till vänster och hundexperten Lennart Wetterholm trea från höger.

Specialträning i Hundcampus laboratorium. Föraren heter Anders Brammefors.

och koncentration på dylika miljöfarliga läckage är ofta svårt, tidskrävande och dyrbart att fastställa.

Avancerad utbildning

Det är tio hundförare från olika delar av Sverige som har genomgått HundCampus ettåriga specialsökutbildning. Hundförarna fick inledningsvis en specialutbildning i geologi som stöd för sitt framtida samarbete med geologer i olika typer av prospekterings- och eftersöksprojekt. Deltagande hundar har samtliga en solid grundutbildning i specialsök, vilket innebär att de snabbt kan lära in och peka ut nya ämnen. Projektet har haft störst tillgång på "ren" wollastonit och utvecklingen av inlärningsmetodiken har därför i första hand baserats på denna för hundarna svåridentifierade mineral. För hundarna var det inledningsvis praktiskt taget omöjligt att särskilja doften av en solid wollastonitstuff. Men redan efter en till två dagars träning kunde hun-

darna identifiera wollastonit i sönderdelad form. Genom att gradvis öka storleken på stufverna kunde samma hundar gradvis läras att identifiera större och större stuffer.

Framtidsplaner

Inför framtiden vill man bygga mer avancerade sökbanor där de eftersöka stufverna och störningar ska ligga djupare och ligga till sig över längre tid. Självfallet är det intressant att utbilda hundarna på sällsynta jordartsmetaller. För Bergsskolan, med sina berginriktade utbildningsprogram, är det även intressant att arbeta vidare med odetonerade explosivämnen och miljögifter, som är ämnen som hundar har dokumenterad god förmåga att detektera.

Mer detaljer avseende metodiken och de sök som genomförts kommer att redovisas vid ett seminarium senare i höst, till vilket myndighetsföreträdare och gruv- och prospekteringsföretag kommer att bjudas in. ■